

Sygn. akt VIII U 1114/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia (del.) Magdalena Kimel
Protokolant	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2021 r. w Gliwicach

sprawy D. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek odwołania D. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 22 lipca 2020r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu D. W. prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu R. W. od dnia 1 października 2019r. na stałe,
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego kwotę 180zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia del. Magdalena Kimel

Sygn. akt VIII U 1114/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 lipca 2020 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. działając na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił ubezpieczonemu D. W. prawa do renty rodzinnej, ponieważ zgodnie z orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z 17 kwietnia 2020 r. nie został on uznany za całkowicie niezdolnego do pracy i niezdolnego do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnego do pracy na dzień (...), tj.: na dzień ukończenia 16 roku życia. W związku z tym, w ocenie organu rentowego nie ma podstaw prawnych do przyznania ubezpieczonemu renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony. Wniósł odwołanie, w którym domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Twierdził, że spełnia wszystkie przesłanki do przyznania spornego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. W. urodził się (...) r.

Odwołujący był uczniem Zespołu Szkół (...) w R. do dnia 5 stycznia 2009 r.

Jego ojcem był R. W., który zmarł 11 sierpnia 2012 r., a matką J. W. (z domu S.), która zmarła 4 lutego 2016 r. Rodzice popełnili samobójstwo przez powieszenie. Matka odwołującego chorowała psychiatrycznie.

R. W. do chwili śmierci był uprawniony do emerytury.

Odwołujący ma siostrę A. B. (1) (45 lat) oraz starszego brata, który mieszka w przytułku a rodzina nie ma z nim kontaktu. Wcześniej przebywał w zakładzie karnym.

Tylko odwołujący uprawniony jest do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Odwołujący urodził się jako wcześniak, ze znaczną niedowagą. Wcześniactwo przełożyło się na problemy ze wzrokiem oraz obniżenia w rozwoju poznawczym.

Siostra odwołującego opiekowała się nim od dzieciństwa. Odwołujący edukację rozpoczął z rocznym opóźnieniem. Ukończył szkołę podstawową. Próbował dwukrotnie podjąć pracę w zasadniczej szkole zawodowej, w zawodzie elektryka ale bezskutecznie, gdyż materiał przerastał jego możliwości intelektualne. Z pomocą siostry podjął praktyki w dziedzinie stolarstwa, po których przez 2 lata pracował w zawodzie. Gdyby nie pomoc siostry nie byłby w stanie załatwić pracy. Pomagał szwagrowi w wykonywaniu prostych czynności pomocniczych związanych ze szlifowaniem. Był nadzorowany przez szwagra, ale i te czynności okazały się zbyt skomplikowane. Obecnie ich nie wykonuje z uwagi na problemy z koncentracją i tremor rąk.

Odwołujący leczony był psychiatrycznie. Rozpoznano u niego schizofrenię paranoidalną. Odwołujący łatwo się denerwuje, ma myśli samobójcze. Podejmował próby samobójcze trzykrotnie. Stan psychiczny odwołującego pogorszył się po samobójczej śmierci ojca.

D. W. mieszka razem z siostrą i jej rodziną. Uczęszcza do środowiskowego domu pomocy, dwa razy w tygodniu. Wymaga pomocy i opieki we wszystkich przejawach życia. Siostra odwołującego musi pilnować go by nie uciekał z domu. Każdego roku przez około 5 miesięcy odwołujący przebywa w szpitalu psychiatrycznym.

Schizofrenia jest chorobą przewlekłą, której objawem jest narastająca dezintegracja dotycząca zarówno sfery wewnątrzosobowej (ograniczona możliwość krytycznej oceny własnych przeżyć i zachowań) jak i interpersonalnej (zaburzenia w kontakcie i komunikacji z otoczeniem, wycofywanie się i nie liczenie z zewnętrzną rzeczywistością). W trakcie zaostrzeń występują objawy wytwórcze- omamy, pseudoomamy, urojenia, zaburzenia treści i toku myślenia. W miarę trwania choroby narastają objawy deficytowe przejawiające się ograniczeniem aktywności, reaktywności emocjonalnej, obniżeniem poziomu funkcjonowania, nieprzystosowaniem oraz brakiem pełnienia ról społecznych.

U odwołującego rozpoznano obniżenie funkcjonowania poznawczego. Deficyt w zakresie uwagi, różnych modalności i systemów pamięci, fluencji słownej fonemicznej oraz funkcji wzrokowo – przestrzennych. Odwołujący ma problemy z dokonywaniem prostych operacji na liczbach i utrzymywaniem w pamięci roboczej instrukcji niektórych badań. Funkcjonowanie poznawcze odwołującego osłabione jest od urodzenia.

Odwołujący nie potrafi samodzielnie zaspokajać swoich potrzeb życiowych takich jak samoobsługa oraz efektywna komunikacja z innymi. Wymaga pomocy i nadzoru w prawidłowym dbaniu o higienę oraz zdrowie. Nie potrafi samodzielnie gospodarować pieniędzmi, przygotowywać posiłków. Wymaga pomocy innych osób w komunikowaniu się, nawiązywaniu kontaktów z otoczeniem. Jest zdolny nawiązać rozmowę na prostym formalnym poziomie, lecz nie oznacza to, że potrafilby załatwić w sposób efektywny swoich spraw. Jest osobą całkowicie zależną od otoczenia.

Odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu ogólnego stanu zdrowia od urodzenia, niezdolność do pracy ma charakter trwały. Odwołujący jest niezdolny do samodzielnej egzystencji z powodu stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, a niezdolność do samodzielnej egzystencji powstała do dnia 5 stycznia 2009 r.

W dniu 14 października 2019 r. odwołujący wniósł do organu rentowego o przyznanie mu prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu R. W..

W dniu 21 stycznia 2020 r. r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy do 31.01.2022r, ale nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 17 kwietnia 2020 r. uznała, że odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy do 22.01.2022 r., data powstania całkowitej niezdolności to 21.05.2018 r., nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. Całkowita niezdolność nie staniała na dzień 22.02.2006 r.

W dniu 22 lipca 2020 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu z przyczyn wyżej wskazanych.

Od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł odwołanie, które zainicjowało niniejsze postępowanie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, dokumentacji medycznej ubezpieczonego; opinii biegłych sądowych A. R. (specjalisty psychiatrii) i A. B. (2) (psychologa) k 53-61 a.s) oraz zeznań świadka A. B. (1) k 79 a.s.

Sąd podzielił wnioski wynikające z opinii biegłych. Opinia została sporządzona w sposób logiczny, precyzyjny i fachowy. Biegłe w sposób naukowy, poparty wieloletnim doświadczeniem zawodowym odniosły się do tezy dowodowej sformułowanej przez Sąd.

Sąd na podstawie art. 235² § 1pkt 2 k.p.c pominął dowód z opinii uzupełniającej biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii jako nieistotny dla rozstrzygnięcia, albowiem organ rentowy nie sformułował zarzutów merytorycznych, które mogłyby uzasadniać przeprowadzenie opinii uzupełniającej. Nie znajduje uzasadnienia dla uzupełnienia postępowania okoliczność, iż biegłe odmiennie niż lekarze orzecznicy ZUS ocenili stan zdrowia odwołującego. Należy również podkreślić, że wyniki skali B. na które powoływał się organ rentowy nie mogą mieć zasadniczego znaczenia, albowiem poza informacjami uzyskanymi w skalach liczbowych dotyczących sprawności ruchowej istotna jest ocena kliniczna i faktyczne obserwowane możliwości adaptacji chorych psychicznie osób do wyzwań życia codziennego. Należy bowiem pamiętać, że w przypadku pacjentów psychiatrycznych, u których umiejętności „samoobsługowe” mogą być nienaruszone (lub naruszone nieznacznie), występujące zaburzenia mogą mimo to powodować niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji, np. z powodu zaburzeń kontroli impulsów, spiętrzania się afektu, zachowań agresywnych lub autoagresywnych z próbami suicydalnymi włącznie, co występuje u odwołującego.

Mając te okoliczności na uwadze, Sąd uznał zarzuty podniesione przez organ rentowy za chybione.

Sąd uznał materiał dowodowy za wiarygodny, kompletny i pozwalający na poczynienie ustaleń faktycznych oraz wydanie rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie czy niezdolność do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji u ubezpieczonego powstała przed 5 stycznia 2009 r. a więc przed ukończeniem przed niego szkoły. Od ustalenia tej okoliczności zależało przyznanie ubezpieczonego prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2018.1270 t.j.), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Natomiast w myśl art. 67 ust. 1 tej ustawy do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w art. 68-71:

- 1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione;
- 2) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletniości wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
- 3) małżonek (wdowa i wdowiec);
- 4) rodzice.

Za rodziców w rozumieniu ustawy uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

Ponadto, zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy emerytalnej, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Prawo do renty rodzinnej w oparciu o art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej przysługuje wyłącznie dziecku, u którego całkowita niezdolność do pracy i do samodzielnej egzystencji powstała przed ukończeniem 16 roku życia, lub przed ukończeniem nauki, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia (tak też: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt III AUa 229/18).

W trakcie toczącego się postępowania, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii. W tym miejscu wskazać należy, że ocena istnienia niezdolności do pracy i jej stopnia, a co za tym idzie również weryfikacja orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników, należy do kategorii okoliczności, których stwierdzenie wymaga wiadomości specjalnych, co czyni koniecznym przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych z zakresu odpowiednich specjalności medycznych (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa 284/16). Bezspornym jest, że ubezpieczony ukończył naukę w szkole 5 stycznia 2009 r. (zaświadczenie Zespołu Szkół nr (...) w R. k 10 a.s). Z kolei w zakresie stanu zdrowia ubezpieczonego oraz jest zdolności do samodzielnej egzystencji, Sąd w pełni podzielił wnioski wynikające z opinii sporządzonych przez biegłą A. R. i A. B. (2). Z ich treści wynika, w sposób nie budzący wątpliwości, że odwołujący jest całkowicie niezdolny

do pracy z powodu ogólnego stanu zdrowia od urodzenia, niezdolność do pracy ma charakter trwały. Odwołujący jest niezdolny do samodzielnej egzystencji z powodu stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, a niezdolność do samodzielnej egzystencji powstała do dnia 5 stycznia 2009 r.

Biegłe dokonały kompleksowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego w oparciu o przeprowadzone badania oraz w sposób fachowy i precyzyjny przeanalizowały jego dokumentację medyczną.

Stanowisko biegłych było stanowcze i nie dawało podstaw do jakichkolwiek wątpliwości. Dysponując opiniami biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii, Sąd uznał sytuację zdrowotną ubezpieczonego za wystarczająco wyjaśnioną do rozstrzygnięcia.

W związku z powyższym, ubezpieczony nie jest zdolny do wykonywania jakiejkolwiek pracy od urodzenia oraz wymaga pomocy, opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Całkowita niezdolność do pracy ubezpieczonego oraz jego niezdolność do samodzielnej egzystencji powstała przed ukończeniem przez niego szkoły. Tym samym ubezpieczony spełnił wymaganą prawem sporną przesłankę warunkującą przyznanie mu prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Z ostrożności Sąd orzekający wskazuje, że ze stanowiska Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyrażonego w wyroku z dnia 22 lutego 2001 r. (sygn. akt III AUa 1750/00), wynika, że warunek wieku, określony w przepisie art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej dotyczy tylko całkowitej niezdolności do pracy, natomiast istnienie całkowitej niezdolności do pracy wraz z niezdolnością do samodzielnej egzystencji daje uprawnienie do renty rodzinnej niezależnie od tego, w jakim okresie one powstały. Tym samym, skoro ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji (co też jednoznacznie wynika z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego), to mając na uwadze ww. orzeczenie, bez znaczenia pozostaje okres kiedy te niezdolności powstały. W związku z tym, również i w tym przypadku ubezpieczonemu przysługuje prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Reasumując, ubezpieczonemu przysługuje prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Z tych też względów, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu R. W. od dnia 1 października 2019 r. na stałe.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 265, ze zm.)

(-) sędzia del. Magdalena Kimel